

Ακούσατε για πουλιά, αδέσποτους σκύλους και γάτες. Όμως στην πόλη ζουν κι άλλα ζώα μάλλον όχι πολύ γνωστά. Όπως οι νυχτερίδες. Για να ξεκινήσουμε, θα ήθελα να μου πείτε την πρώτη λέξη που έρχεται στο μυαλό σας όταν ακούτε τη λέξη ΝΥΧΤΕΡΙΔΑ.

Μπλα μπλα μπλα.....

Ωραία. Μόλις σχηματίστηκε μια πρώτη εικόνα. Την κρατάμε.

Λοιπόν, υπάρχουν πολλά πράγματα που δεν ξέρουμε για τις νυχτερίδες. Γιατί; Για πολλούς μήνες βρίσκονται σε χειμερία νάρκη –δεν τις συναντούμε- και τους υπόλοιπους; Είναι ζώα νυχτόβια, κυκλοφορούν το βράδυ, οι περισσότεροι από μας τη μέρα, οπότε; Κι όταν κάτι δεν το γνωρίζουμε, αρχίζουν συχνά οι υποθέσεις, οι εικασίες, μου είπαν, άκουσα. Κι έτσι οι νυχτερίδες συνδέθηκαν με όσα είπατε και άλλα ακόμη. Το σκοτάδι, την ασχήμια, τα βαμπίρ, το φόβο, τη μαύρη μαγεία, το κακό.

Θα μπορούσαμε πολλά να πούμε για τη βιολογία των νυχτερίδων όμως για μας όμως εδώ που είμαστε δάσκαλοι νομίζω ότι θα ήταν σημαντικό να επικεντρωθούμε στο πώς θα μπορούσαμε να αξιοποιήσουμε στην εκπαιδευτική διαδικασία ένα τέτοιο θέμα. Με αφορμή ένα βιβλίο παιδικής λογοτεχνίας όπως το «Μα πού πήγαν οι νυχτερίδες;» που θα μπορούσε να είναι ενταγμένο σ' ένα πρόγραμμα φιλαναγνωσίας στην ευέλικτη ζώνη, ή ένα επιπλέον ανάγνωσμα σ' ένα μικρό πρότζεκτ για τα ζώα, για τα διαφορετικά ζώα στο μάθημα της γλώσσας. Βέβαια, να μην ξεχνάμε ότι ένα βιβλίο λογοτεχνίας πρώτα από όλα θέλουμε να τέρπει τον μικρό του αναγνώστη. Πώς θα μπορούσε να προσεγγιστεί ένα τέτοιο θέμα;

Θα μπορούσε κανείς να ξεκινήσει δίνοντας μια αφορμή. Όπως ένα μικρό βιντεάκι. Θα ήθελα να το δούμε μαζί και να έχετε πάντα στο νου σας ότι απευθύνεται στους μαθητές μας.

Προβολή

Προσωπικά –που τις αγαπάω τις νυχτερίδες και τις θεωρώ πολύ γοητευτικά πλάσματα- πιστεύω πως ένα τέτοιο θέμα μπορεί να δώσει πολλές ευκαιρίες και δυνατότητες. Ένα τέτοιο πρόγραμμα θα μπορούσε να αναπτυχθεί σε 3 βασικούς άξονες με αρκετές επιμέρους διαστάσεις ο καθένας.

1. Γνωστικός

Οι νυχτερίδες συγκεντρώνουν τόσο ιδιαίτερα γνωρίσματα αλλά και τόσες παρανοήσεις σε γνωστικό επίπεδο που θα μπορούσε αυτό το γεγονός από μόνο του να κινήσει το ενδιαφέρον των παιδιών.

- Είναι θηλαστικά. Δεν είναι πουλιά. Μη σας φαίνεται αφελές, το έχω ακούσει από πολλούς. Και θα μου πείτε ότι γεννάνε μωρά. Κι εδώ μας δίνεται η ευκαιρία να πούμε ότι θηλαστικά δεν αυτά που γεννάνε μωρά. Γιατί υπάρχουν και τα μονοτρήματα μια ομάδα θηλαστικών της Αυστραλίας που γεννάνε αυγά. Ο πλατύποδας ανήκει εδώ. Αυτό που ξεχωρίζει τα θηλαστικά απ' όλα τα άλλα ζώα είναι έχουν γαλακτοφόρους αδένες και θηλάζουν και ότι έχουν τρίχες. Και οι νυχτερίδες έχουν τη γουνίτσα τους.
- Είναι τα μόνα θηλαστικά που πετάνε.
- «Βλέπουν» τον κόσμο μέσω μιας πολύ ιδιαίτερης αίσθησης, ενός ραντάρ. Είναι ο *ηχοεντοπισμός*. Μια νυχτερίδα εν πτήση είναι μια μηχανή υπερήχων τέτοιας τελειότητας που θα τη ζήλευαν οι πιο προχωρημένες μηχανές του ανθρώπου. Οι νυχτερίδες λοιπόν στέλνουν κύματα υπερήχων στο χώρο, αυτά χτυπάνε πάνω στα αντικείμενα κι επιστρέφουν σ' αυτές. Κι από το είδος των κυμάτων, την κατεύθυνση απ' όπου έρχονται κι από το χρόνο που κάνουν να επιστρέψουν αντιλαμβάνονται αν κάτι υπάρχει, πού ακριβώς βρίσκεται και τι είναι αυτό. Με απλά λόγια. «Βλέπουν» με τα' αυτιά τους.
- Δεν είναι τυφλές. Αυτή είναι μια ακόμα παρανόηση. Απλώς λόγω του ηχοεντοπισμού που λέγαμε, η όραση είναι μια αίσθηση στην οποία δεν χρειάζεται και δεν πρέπει – λόγω της οικονομίας στη φύση- να επενδύσει πολύ.
- Πίνουν το αίμα των ανθρώπων.
Πάντως για να πούμε τα πράγματα όπως έχουν, υπάρχουν περίπου 1100 είδη νυχτερίδων στον κόσμο κι απ' αυτές 3, προσέξτε 3 είδη πίνουν αίμα, κυρίως βοοειδών. Κι επιπλέον ζουν μόνο στη Ν. Αμερική. Επομένως, αν δε σκοπεύετε να πάτε στο Περού θα λεγα να μην ανησυχείτε.
- Είναι πολύ επικίνδυνες.
Θα μου πείτε: αν με δαγκώσει νυχτερίδα; Ε ναι μπορεί, μπορεί να πάθεις λύσσα. Όπως κι αν σε δαγκώσει αλεπού, λύκος, σκίουρος ή ένας αρουραίος. Η νυχτερίδα είναι ένα άγριο ζώο. Αλλά στην τελική γιατί να σε δαγκώσει; Ή τέλος πάντων επειδή υπάρχει κι αυτή η μικρή πιθανότητα πρέπει να καταδικάζεις ένα ζώο;

2. Βιοποικιλότητα

Οι νυχτερίδες είναι ένα πολύ καλό παράδειγμα για να εισάγουμε στους μαθητές μας την έννοια της βιοποικιλότητας. Υπάρχουν 4 επίπεδα βιοποικιλότητας αλλά ας αρκестούμε εδώ στο δεύτερο επίπεδο που αφορά τη βιοποικιλότητα των ειδών της χλωρίδας και της πανίδας. Πρόκειται για την ποικιλία των διαφόρων μορφών ζωής σε ένα συγκεκριμένο χώρο. Η κατανόηση της έννοιας της βιοποικιλότητας από εμάς και τους μαθητές μας είναι σημαντική ώστε να αντιληφθούμε την σημασία της στη διατήρηση της ισορροπίας του οικοσυστήματος. Γιατί αφού όλα στη φύση συνδέονται με σχέσεις μεταξύ τους, με τροφικές αλυσίδες και πλέγματα τι θα μπορούσε να σημαίνει η απώλεια ενός είδους για το οικοσύστημα. Είναι σημαντικό; Να μας νοιάζει; Βέβαια μπορεί πάντα κάποιος να πει: ωραία μπορεί να χαθεί ένα είδος. Ε και; Δεν είναι και το τέλος του κόσμου. Άλλωστε πρέπει να ξέρουμε ότι μεταβολές του κλίματος και εξαφανίσεις ειδών είναι κάτι φυσικό. Το 95% των ειδών που έχουν κατά καιρούς εμφανιστεί και ζήσει στον πλανήτη μας, έχει

εξαφανιστεί. Ναι, αλλά ποια είναι η διαφορά: οι μεταβολές αυτές καθώς και οι εξαφανίσεις ειδών, γίνονταν σε πολύ μακρές περιόδους χιλιάδων ή εκατομμυρίων ετών και δινόταν η δυνατότητα στο να προσαρμοστούν τα είδη στις νέες συνθήκες ή να εξαφανιστούν και τη θέση τους αν πάρουν άλλα. Σήμερα όμως μιλάμε για εξαφανίσεις σε πολύ μικρότερο χρόνο με αποτελέσματα απρόβλεπτα στην ισορροπία του οικοσυστήματος.

Και δεν είναι μόνο ποσοτικό το ζήτημα. Είναι 5 ομάδες του ζωικού και του φυτικού βασιλείου από τις οποίες εξαρτάται απολύτως η λειτουργία του οικοσυστήματος. Τα λεγόμενα **αναντικατάστατα πέντε**. Χωρίς αυτά η ζωή στη Γη δεν θα ήταν ίδια –ενδεχομένως να μην υπήρχε. Ποια είναι αυτά και γιατί; Πρωτεύοντα θηλαστικά: μ αυτά μοιραζόμαστε το 90% του DNA μας αλλά ο λόγος που τα κάνει τόσο απαραίτητα στο οικοσύστημα είναι ότι με τα περιττώματά τους μεταφέρουν τους σπόρους των φυτών. Το πλαγκτόν: τρέφει από μικροοργανισμούς έως φάλαινες και παράγει το μισό οξυγόνο του πλανήτη. Οι μέλισσες απαραίτητες στην επικονίαση. Τα μανιτάρια: αποικοδόμηση της νεκρής ύλης. Και οι νυχτερίδες. Απ' αυτές τα μικροχειρόπτερα, και τέτοιες είναι όλες οι νυχτερίδες της Ελλάδας και τις Ευρώπης, είναι αυτά που ελέγχουν τον πληθυσμό των εντόμων. **Μ' άλλα λόγια, χωρίς αυτές ο πλανήτης θα είχε πνιγεί στα έντομα.**

Κι όμως το 20% των νυχτερίδων σήμερα βρίσκεται υπό εξαφάνιση. Κύρια αιτίες είναι: η υποβάθμιση των βιοτόπων τους και η υποβάθμιση της τροφής. Γενικά, όταν ένα είδος κινδυνεύει αυτό συμβαίνει κυρίως για τι κινδυνεύει α) το σπίτι του και β) η τροφή του. Έτσι και στην περίπτωση των νυχτερίδων τα φυτοφάρμακα, τα ζιζανιοκτόνα και η ρύπανση του γλυκού νερού με βιομηχανικά λύματα οδηγεί σε μεγάλες απώλειες.

Ελλάδα 37 είδη στο σύνολο τους εντομοφάγα.

Πέρα απ' αυτό. Όμως εγείρονται και ηθικά θέματα. Ο σεβασμός της ζωής μ' όποια μορφή κι αν εκφράζεται αυτή. Αυτό σε κάποιες περιπτώσεις είναι εύκολο. Έχετε ακούσει για τη χαρισματική πανίδα; Ζώα όπως η αρκούδα, τα δελφίνια, η μεσογειακή φώκια, ο αργυροπελεκάνος, οι αετοί που τα αγαπάμε όλοι. Είτε γιατί είναι όμορφα, χαριτωμένα, έξυπνα, δυνατά, επιβλητικά. Όταν λοιπόν τέτοια ζώα κινδυνεύουν είναι πολύ πιθανό με την κατάλληλη προώθηση να μας βρουν συμμάχους, να μας ευαισθητοποιήσει το γεγονός. Τις νυχτερίδες όμως; Ποιος τις αγαπάει; Ποιος τις αγαπάει αυτές τις ασχημούλες, τις τρομακτικές, τις φοβιστικές; Ελάχιστοι. Ναι αλλά είναι αναντικατάστατες είπαμε. Ποιος το ξέρει;

Ασχήμια: Τι είναι όμορφο και τι άσχημο; Κι αν τελικά απαντήσουμε και συμφωνήσουμε στην απάντηση, πόσο καταδικάζουμε το άσχημο; Ένα θέμα που με αφορμή τις νυχτερίδες μπορεί να επεκταθεί ώστε να κουβεντιάσουμε με τους μαθητές μας τι είναι σημαντικό και τι όχι.

3. Δεισιδαιμονίες

Οι νυχτερίδες μας δίνουν μια ωραία αφορμή να μιλήσουμε για δεισιδαιμονίες και προλήψεις.

Η νυχτερίδα είναι το μοναδικό θηλαστικό που πετά. Μοιάζει με ποντίκι που έχει φτερά. Η λαϊκή παράδοση δίνει μια εξήγηση γι' αυτό. Μας λέει ότι ήταν ένα ποντίκι που μια μέρα μπήκε στην εκκλησία και βρήκε χάμω ένα κομμάτι αντίδωρο, το οποίο από ευλάβεια δεν έφαγε, αλλά το πείρε από εκεί και το φύλαξε σαν φυλαχτό πολύτιμο. Ο Θεός για να το ανταμείψει του έδωσε φτερά να πετά στον ουρανό .

Το κοκαλάκι της νυχτερίδας.

Ιστορία:

Το κοκαλάκι της νυχτερίδας θεωρούνταν ανέκαθεν ως το πανίσχυρο και υπέρτατο φυλαχτό πάσης φύσης και κάθε κατηγορίας.

Παρόλα αυτά η διαδικασία του είναι εξαιρετικά δύσκολη και το ίδιο το κόκκαλο είναι σπάνιο να βρεθεί αφού δεν το διαθέτουν όλες οι νυχτερίδες.

Σας παραθέτουμε τη διαδικασία για να εμπλουτίσετε τις γνώσεις σας

Η νυχτερίδα θα πρέπει να πιαστεί νύχτα σε πανσέληνο με φυσικά και όχι τεχνητά μέσα (πυροβολισμός κτλ). Στη συνέχεια ο θάνατός της θα πρέπει να επέλθει από ανθρώπινα χέρια για να μπορεί να βρίσκεται η δύναμη του φυλαχτού πάντα υπό τις υπηρεσίες του ανθρώπου. Στη συνέχεια ο τελών παίρνει όλα τα οστά της νυχτερίδας και τα τοποθετεί μέσα σε ένα τσίγκινο μπωλ με αγίασμα. Βράζει το αγίασμα σε φωτιά με ξύλα και από πάνω του διαβάζει κάποιους ειδικούς ψαλμούς. Στο τέλος της ανάγνωσης των ψαλμών το τυχερό οστό θα ανεβεί μόνο του στην επιφάνεια και θα είναι ένα και μόνο οστό από ολόκληρο το σκελετό. Αυτό βέβαια αν δεν συμβεί, τότε η συγκεκριμένη νυχτερίδα δεν έφερε το τυχερό κόκκαλο και η διαδικασία θα πρέπει να γίνει ξανά με άλλο σκελετό. Μόλις το οστό έρθει μόνο του στο τέλος των ψαλμών στην επιφάνεια του νερού τότε ο τελών το παίρνει και το πάει σε ένα έρημο ξωκλήσι και το αφήνει εκεί για 40 ημέρες για να διαβαστεί. Στη συνέχεια ξαστριάζεται και διαβάζεται για άλλες 40 ημέρες έως ότου είναι έτοιμο προς χρήση.

Μπαίνει μέσα σε ένα πουγκί και συνοδεύεται από αγνό λειτουργημένο λιβάνι και σμύρνα ενώ το ίδιο το οστό μυρώνεται με Άγιο Μύρο

Το πασίγνωστο κοκαλάκι της νυχτερίδας το υπέρτατο τυχερό φυλαχτό.

Ιδιότητες:

- Μέγιστη και υπέρτατη τύχη
- Άνοδος σε επαγγελματικά ζητήματα κάθε φύσης
- Προσέλκυση του πλούτου και άνοδος των εσόδων
- Μέγιστη προστασία από μαγεία ή αρνητική ενέργεια
- Εξορκισμός αρνητικής ενέργειας
- Βοηθά στη διατήρηση της υγείας καθώς και στην ανάρρωση από τυχόν προβλήματα
- Τύχη στα ερωτικά ζητήματα
- Ξεκλείδωμα τύχης

Πόσο κοστίζει; 150 ευρώ

Άρα, επειδή η άγνοια δημιουργεί βλακεία....

Τελικά, το γόητρο των νυχτερίδων σώζεται από έναν ήρωα. Τον Μπάτμαν. Ο οποίος σε πείσμα των προκαταλήψεων που φέρει το κοστούμι του, πολεμά το κακό.

Ελπίζω να σας έδωσα κάποιες ιδέες για το πως μπορεί να εκμεταλλευτεί ένας δάσκαλος ένα τέτοιο θέμα.